

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За Црну Гору на годину 8 круна на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год 6 круна.

За све остале земље годишње 20 еранака у влату, на по године 10 еранака у влату.

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Појединачни број 20 хал.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштом, средњом администрацијом „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, т. Перу Рамачићу, К. Ц. агенту у Котор. Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет слова по 4 халера на први пут, а за сваки даљи пут по 2 халера.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ

НИКОЛА И.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Заступника Нашег Министра Правде, Нашег Министра Унутрашњих Дјела постављамо:

за секретара у обласном суду у Бару Риста Р. Враћеша, досадашњег секретара обласног суда на Цетињу, по потреби службе; и

за секретара у обласном суду на Цетињу Душана Ш. Филиповића, досадашњег писара Великог Суда.

Заступник Нашег Министра Правде, Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 6. октобра 1905. год.

Никола И.

Заступник Министра Правде,
Министар Унутрашњих Дјела:

В. Б. Петровић с/р.

МИ

НИКОЛА И.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Заступника Нашег Министра Правде, Нашег Министра Унутрашњих Дјела ријешили смо и репављамо:

да се писару обласног суда у Бару Микану П. Пејовићу — на основу чл. 21. закона о чиновницима грађанског реда — уважи оставка, коју је поднио на државну службу.

Заступник Нашег Министра Правде, Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 6. октобра 1905. г.

Никола И.

Заступник Министра Правде,
Министар Унутрашњих Дјела,

В. Б. Петровић с/р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Г. Андрија Тошев, бугарски дипломатски агент, допутовао је прошле суботе са госпођом и дјецом на Цетиње.

ЦЕТИЊЕ, 7. октобра.

НА БАЛКАНУ.

Како телеграми од ове недјеље саопштавају, Порта Отоманска не само што није вољна првмти понуђену јој финансијску контролу за Македонију, него се, шта више, изјаснила, да би настојање на извршењу тога пројекта сматрала као мијешање у њена сизеренска права над Македонијом. Пошто се ова изјава може сматрати као дефинитиван отказ од стране порте, а пошто се опет може мислити, да ће и државе настојати на извршењу свога пројекта, то је и сукоб између Порте и велесила неизбежан, те ће се и у овако тешко и замршено македонско питање унијети нова забуна, која ће, без сумње, још више распирати онај пожар, у коме ево већ толико времена погнута жалосно становништво Македоније и старе Србије.

Кад су се назад неколико дана јевропски посланици обратили колективном нотом на Порту, да се на Хилми Пашу изда наредба, да се јевропским изасланицима, од ко-

јих су неки већ стигли у Солун, допусти да врше одређене им дужности, Порта је одговорила, да „султанска влада не одриче, да су потребите финансијске реформе у Македонији“. Сагласно с тим, Порта је и ступила у споразум с Отоманском банком, чим се по њеном мишљењу „уклонила потреба, да се међународна контрола мијеша у финансијску управу Македоније“. Осим тога, Порта налази, да би такво мијешање „излазило из граница мирцштегског реформног програма, да би то било ни чим не оправдано мијешање у унутрашње послове Турске и нарушење султанских сизеренских права“. При крају, Порта се обраћа државама с молбом, „да се не шиљу у Македонију одређени финансијски контролери“, што би у осталом и бескорисно било, пошто су „турске власти у Македонији већ добиле инструкције, да нити признају јевропске агенте, ако би случајно тамо дошли, нити да им ма у чему на руку иду.“

Тешко је наћи јасније и категоричније изјаве према вољи тако званог „јевропског концерта“. Старјешина дипломатског тијела у Цариграду, аустријски посланик, барон Каличе, кад је добио ову изјаву од „дивана“ походио је све своје колеге, који су акредитовани код Порте, да просуде, што би се имало предузети поводом таквог „упорства“ од стране Порте. Поред свега тога, нико, па ни сама инглеска штампа, не може измислити, што би баш у даном случају требало радити. Ни једна велика држава неће се примити, да узме на себе иницијативу, да присили Турску, а искуство је већ више пута показало, да им је заједничка радња не само веома тешка, по готово и немогућа.

Поред оваквога стања ствари јасно је, да ће „финансијска контрола“, тај чувени инглески провалазак, остати мртво слово на хартији, као што је тако исто мртво слово и међународна жандармерија, то се управо на Балкану створило стање гђе не икада, — стање које не само не задовољава Турску, као номиналног законитог господара, по не задовољава ни јевропске државе, ни мјесно становништво, нити пак икога другог...

Ријетко је кад у дипломатској историји било на изглед тако малог, а у ствари тако замршеног и опасног чвора, као што је овај. Крвави сукоб који би се због тога догодио између Турске и н. пр. Бугарске, одмах би отворио врата оној бури, која се зове „источно питање“. Данашње стање много наводише оно, које је било на Балкану 1875—6 г. и које је довело до онако крвавог рата, али с том разликом, што су прилике данас много другачије него онда. Италија, која је тек 1870 г. добила своју природну пријестоницу — Рим, — била је онда тако заузета својим унутрашњим пословима, да није примала учашћа у тадашњој балканској криви и на берлинском конгресу играла је улогу више простог посматрача. Данас пак већ није тако. — Поред мање или више оправданих потраживања балканских држава, могу се појавити и друга, чисто освајачка потраживања, било ње исте, било друге ко је

државе. Поред тога, ако се мароканска конференција сврши сретно за Немачку, а нема сумње да хоће, онда ће и њој остати одријешене руке, и онда ће у „источном питању“, може бити, настати вријеме одвећ фаталног за сву Јевропу „споразума“ између Петрограда и Берлина...

Инглеска и Јапан.

Недавно је инглеска флота, која се налази на Далеком Истоку, похотила јапанско пристаниште Кобе и инглески лист „Times“ рачуна тај догађај као први пријатељски корак послје закљученога новог савеза између Инглеске и Јапана, за којим ће слиједити и више других. Између осталог, као да се јапанска влада спрема, да пошаље своју флоту у инглеске воде, те да тијем с једне стране покаже Јевропи своју моћ, а с друге признање својој савезници.

У Кобе су инглески морнари примљени одушевљено, а масе народа чиниле су им заноске овације. У Токију пак и Јокохами приређене су особите свечаности у почаст инглеских гостију.

Те свечаности удешене су у исто вријеме кад је Микадо учинио смотру јапанској флоти и кад је приређен био свечан дочек адмиралу Тогу приликом његовог повратка у Токију, а по себи се разумије, да то није удешено баш тако случајно. Обје владе жељеле су, без сумње, да тијем покажу свијету снагу свога савеза, и те свечаности имају чисто демонстративан карактер.

За Инглеску, као поморску државу, има велики практички значај та околност, што се је Јапан од једном истакао као јака поморска држава и што се је умио тако zgodно користовати својом флотом, што му и сам „Times“ радо признаје, а тако и признање служи као најбоља похвала за нови Јапан. Настало је доба, пише петроградске „Новости“, кад се и Инглеви могу чему год од Јапанаца научити. Јапан, који има нешто више становништва од Инглеске, али је сиромашнији од ње, показао је у потоњему рату такву организацију, којој би и сама Инглеска могла повавијети, јер је са односно малим средствима постигао такве резултате, што н. пр. Инглеска далеко није могла постићи ни са много вишим трошком у борби с Бурима.

Но ма да колико Инглеска буде проучавала јапанску организацију и тајне јапанске вјештине да с малим средствима постигавају огромне резултате, мучно да ће она што за себе од тога постићи и да ће се она појазанити. Није без разлога то, што становници Аустралије не допштају Јапанце к себи. Ови скромно признају, да се не могу с Јапанцима борити, и то не само због јапанске организације и њихове економске вјештине, него и због друге узрока. Те „друге узроке“ баш и разумије „Times“, кад као издајека напомиње јапанско трговачко лукавство и недобросавјестност. Лукавство је положено у темељу чисте јапанске трговине. Но на тај се примјер не само није могуће угледати, но и сама јапанска влада предузима кораке против тога зла. У

сваком случају, Инглеска се врло тешко може натјецати с Јапаном на Далеком Истоку и у томе јој ни савез с Јапаном помоћи неће, него ће се њим Јапанци у великој користиовати. Кад су они још прије рата могли да монополизирају многе граде поморске трговине, они ће то сад још боље чинити, а као јасан доказ за то служи колосални развитак њихове трговачке флоте за потоњих десет година.

Још чувени Макијенели рекао је, да су политички покушаји везани увијек с великим ризиком. За сад између Инглеске и Јапана све иде добро; обје државе налазе се још у периоди свечаности и плувија, али ће на сваки начин настати и периода равочарања, кад животна прова ступи у своја права.

Но било како му драго, ва сад је инглеско-јапански хоризонт чист, и инглеско јавно мњење одобрило је, у главном, политику Балфурова министарства.

МАРОКО И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ У СВЈЕТСКОЈ ЕКОНОМИЈИ.

Мароканско питање, које је прије било да ће довести до озбиљног сукоба између Француске и Немачке, свршило се тијем, што су се обје заинтересоване државе сазнале, да се спорна питања изнесу пред нарочиту конференцију, која ће поменути питања да ријеши.

У прошлом броју донијели смо и програм те конференције, а данас ћемо упознати наше читаоце с Мароком с тачке гледишта његовог свјетског економског значаја по чланку, што га је „Novi List“ о томе питању донио:

Испитивање Марока отпочело је касно, јер скуп политичких, географских и историјских прилика допринио је, те је Мароко до недавно остало врло слабо познато. Сународништво између разних власти бијаше узорком, те се је у Мароку до недавно удржао средовјечни режим, а мароканска је влада увијек настојала, да далеко од земље држи Јевропејце и да им спречи продирање у унутрашњост земље, које је у осталом отегнуто и због несташице путова и због разних других опасности.

И мароканске географске прилике нијесу на руку економском продирању. Мароко се налази на једном од највећих путова свјетске трговине, па је ипак затворен. На обалама мароканским нема агодних лука; за то капитал јевропски у грађењу нових лука и пристаништа игра врло важну улогу. Кад се подигну пристаништа и луке, биће омогућен такођер и риболов, који ће у овим водама донашати великих користи. Риболовом се баве досад урођеници, који се служе врло примитивним средствима, и шпањолски рибари. Недавно се прикључише овима и Нијемци, који се служе код риболова са најмодернијим средствима.

Једине мароканске луке отворене свјетској трговини јесу градови: Танжер, Рабат и Мазагар, у којима је усредоточен економски, политички и интелектуални живот Марока. Ови се градови налазе у најплоднијем мароканском крају, који лежи између океана, Атласке горе и брда Риф. Крај тај, тако је плодосан, да би могао постати житницом Јевропе. А осим живота успјевало би у том крају и друго културно биље. Маса мјеста мора да су богата и рудима; то се може закључити по геолошком саставу гора, који је наличан саставу шпанских брда, која су, како је познато, богата најважнијим рудима. У колико се знаде, на Атласким и Рифским горама има рудокопа соли; ваде такођер се из многих потока и језера. У покрајини Сус има бакра и гвожђа, а судећи по старим свједоцанствима, и злата и сребра. Али данас не може се говорити о мароком рудокопству, јер су га уништили, да не би дошли у земљу омирани хришћани. Назад двије године француско друштво хтједе се искрцати у покрајини Сус,

да истражује рудокопе, али мароканска влада није им допустила, да се искрцају.

Индустрија у Мароку сведена је на најмање границе. Продуцирају се предмети, који су најпотребнији. У прошлим временима особито је цвјетала у Мароку индустрија свилене робе. Ирађивали су се такођер предмети од сребра и други драгоцени предмети. Некоје старе зграде доказују, да је и неимарство било на доста високоме степену.

Као доказ економског наплатка Марока јесте та чињеница, што ова тако плодна и богата земља има врло ријетко становништво. Неке су покрајине сасвијем пусте, а не би ни могле бити насељене. Али има врло много крајева, гдје би се могло једино са пољоделством прехранити врло густо становништво.

У најнасељенијим крајевима долази на квадратни километар тек 50 становника. Цјело Мароко има 8 милиона становника, на квадрат километар дакле 13 становника. У самом плоднојем крају Марока могло би се настанити 25 милиона становника, а у читавом Мароку могло би сасвим commodно становати 40,000,000 људи, и више.

Како се дакле види, Мароко је за усељивање јевропско много погодније него Алжир, гдје су заразне болести и маларија на дневном реду.

На свјетском тржишту Мароко је од незнатне важности. Мароканска експортација сировина и уважење јевропске робе врло је ограничено. С разлога што нема лука и железница није могуће експлоатирати небројене производе земље. Нема трага о трговачкој статистици. Често се не може са сигурношћу знати, отакле долази увоза и куда иде извозна роба. Може се тек рачунати, да мароканска трговина, која је у последњим годинама нешто напредовала, представља своту од којих 100 милиона франка, од којих отпада на Инглеску 48%, на Француску 21, на Њемачку 15, а на друго државно 16%. Увоз и извоз готово је исти, али често је потони већи.

Инглеска уважава у Мароку провинцију и народно марокко пише: тај. Употреба тај заградује велику количину шећера, који углавном бива импортиран из Француске.

Њемачка, која је последња ушла у трговачку конкуренцију, у кратко је вријеме знала заузети треће мјесто, благодаречи интелегенцији и подузетном духу њених агената, који се први од свих Јевропејаца не ограничили, да дјелују у лукама, него су продри у унутрашњост земље, да продају своје и да купују мароканске продукте.

Ту су такођер основали филијале својих трговачких кућа.

Највећи дио трговине између Марока и Њемачке креће се око извоза мароканских сировина. Али увоз ъемачких продуката у Мароку све то више расте. Капитал, кога Њемци уложише у Мароку, износи 12 милиона франка. Они су организовали такођер пловитбене пруге, а пошта од њих заснована постигла је у кратко вријемв опште повјерење, те је на другу линију истиснула поште других јевропских народа. У Мароку налазе се такођер пет ъемачких метеоролошких станица, које судјелују такођер истраживању зем-

ље и њеног богатства. Њемци су дакле, како видимо, у потоне вријеме у Мароку силно напредовали.

ПОЛИТИЧКЕ ВИЈЕСТИ.

Државе и хашка конференција.

Инглеска влада, како пишу листови из Лондона, начелно је примила руски позив на другу хашку конференцију, али прије но што ће дати коначан одговор, тражи потпуно објаштење о програму конференције, њеном карактеру и значају питања, која ће се на њој покренути. Њемачка ће се такође ограничити. Већ се сад може предвијети, да ће сва питања, која засежу у националну част и животне интересе напаци бити на преговорима искључена из програма, а пред суд делегата изнијеће се само она питања, за које се најмање интересују државе-учаснице. Па и сама конференција тешко да ће се састати раније од 1907. године.

Сад Русију к себе вуку двије државе — Инглеска и Њемачка, па како једна, тако и друга у својој званичној и незваничној штампи, стара се да докаже, да је само пријатељство с њом пробитачно за Русију, али то је само обмана, сипање прашине у очи.

У Инглеској сад и конзервативци, и унионисти и либералци стоје за савез с Русијом. Члан парламента, бивши државни секретар иностраних дјела, Чарлс Дилк, искажао је лондонском кореспонденту „Echo de Paris“, ово мишљење.

„У начелу нико не говори против инглеско-руског споразума; цијело питање је у томе: о чему ће бити тај споразум? У колико ми је познато, сви предидући неспоразуми прикривени су досадашњим уговорима, а ствар је сад само у питању о утицају једне и друге државе на Персију.

Русија се — говори „Pall Mall Gazette“ — може уверити, да Инглеска неће предузимати никаквог агресивног корак, ако јој Русија даде и одржи ријеч, да ће се задовољити оним, што је већ заузела у Средњој Азији“.

Лондонски дописник „Echo de Paris“, онако наводи опште мишљење Инглеца, који су с њим говорили:

„Нека Русија добро проучи своје интересе, па ће се увјерити, да јој може бити од користи само Инглеска, јер се Њемачка само стара, да је опште споља и унутра. Њемачка ће скоро у Китају наћи на препреке, којима она сама не може одолети, а ако јој притече у помоћ Русија, онда ће се обје развити о Китај, Јапан и Инглеску. Али се Русија не да заварати обећањима, као што се и Француска не да обманути ласкањем ъемачког канцелара“.

„Што има да предложи Њемачка, што би се могло равнати уступцима, које је готова учинити Инглеска? Жели ли Русија раширити своју трговину у правцу Персијског залива? Жели ли она отворити себи слободни пролазак кроз Дарданеле? Нада ли се, да ће се кадгод утврдити на Босфору? У свему томе може јој раздријешити руке само Инглеска, па, шта више, и подржавати је у томе, разумије се, само под условом, да јој Русија неће више пријети сигурности великога пута у Индију“.

остати добри трговац, т. ј. њима општа индустрија и трговина. Што је потребно Русији да постигне такве сјајне резултате? — Само вријеме и стрпљење. Али знамо како се је Русија увијек тако мудро и стојички умјела користити тим двама моћним средствима за сигуран успјех и умирење. И она ће, свакојока, и сад тако мудро поступити; остало ће пак доћи само по себи.

Ја сам убијеђен, да ће јој мир, који је сад закључила, бити од користи, поред свих тешких губитака и огромних жртава, које је поднијела у томе несрећеном рату. Тај мир није ну ни у чему понижио, нити јој је смањио углед. Она га није тражила, нити је баш била принуђена да га прими.

Но, ето једва што је стављен нож у ножницу, а већ се је нашап пред несумњиво грозним фактом: новим инглеско-јапанским савезом. Ипак и поред те заиста опасне комбинације, она има јаку ограду — њен континентални, јако одбранбени положај помога јој је да издржи јаки притисак од стране Јапанаца, и шта више, да им сломи снагу, принудивши на тај начин непријатеља на такве уступке, о којима није ни снивао, те за то ја мислим, да азијска Русија може имати девицу: „моја је будућност на земљи.“

Америка је у последњим недјељама безусловно играла велику свјетску улогу. Много сад говоре о могућности склапања

*) Но ја не мислим, да би се, последије ужасних лекција прошлог рата, нашло руских патриота, који би се лако сагласили с мишљењем поштеог и доброжелатеог, али туђинца — г. Ханото-а! Наша дивна како азијске, тако и јевропске Русије, треба, чини ми се, да буде: „Моја је будућност на обали слободних мора, не само због великог и несломљивог престога од батерија, колико због несломљивог престога од оклопача и оклопљених крстарицама“.

В. В.

Француска спољна политика. Париски лист „Temps“ донио је занимљив чланак о спољашњој политици француској. Писац говори, да ма какве се струје појављивале у јавном мњењу, руско-француски савез био је до сад увијек и остаје до данас као главни и непромјенљиви основ спољашње француске политике. Министри иностраних дјела мијењали су се доста често, као и различите партијске комбинације, али се руско-француски савез никад није подвргавао сабиљној критци; како политичари, тако и народ француски једнако су схваћали ову комбинацију и једнако су разумијевали, да политичко стање Јевропе захтијева, да Француска потражи оснотач на истоку јевропског копна; француски државници појмили су да француско-руски савез одговара стању ствари, те су и радили према томе своје убијеђењу. К овоме савезу за потонијех седам година придружили су се још у споразуми с Италијом и Инглеском. Ове пријатељске везе потребите су Француској и она их мора бржино и добросавјесно развијати и његовати; кад би од ње тражили да се од тога одрече, она би морала то потраживање одбити, али уз то настаје питање: да ли је жељети, да се те пријатељске везе развију у формалан савез? На ово питање „Temps“ даје одговор, да није жељети, нарочито што се тиче Инглеске, и говори овако: „инглеско-француски савез изазвао би без сумње велико узбуђење у Њемачкој; тај би савез Инглеску оснажио, али би био теготан за Француску. Пријатељство инглеско-дрогојево је за Французе, и Французи жеље овувати га; али би тај савез послужило као извр свакојакх компликација у Јевропи и компромитирао би Француску, без да јој даје икаквих гаранција за сигурност. Француска политика мора остати потпуно слободна од свега, осим француско-руског савеза“.

Њемачка. Најобјавештенији ъемачки листови, доносе вијест из поузданих извора, да ће цар Вилхелм у најкраћем премену приступити отварању давно састављеног пројекта о преобраћању Данцига у првокласно вјно пристаниште. Последњи морски маневри су доказали, да је за Њемачку пријекло потребно, да има у Данцигу јаку тачку ослонца за флоту. Сад је покренуто питање о подубљењу пристаништа, како би могле у њему пристајати и највеће оклопаче, па и оне, за које ъемачко адмиралтејство мисли, да ће их на скоро саградити. Што се пак тиче новог морског плана за грађење лађа, тражена адмиралтејства су веома ограничена односно броја нових ратних јединица, али за то је њихова величина веома знатна, ушледег чега се тражи и великог финансије жртве. Повећавање њихове величине повући ће за собом и повећавање канала, који спаја Балтичко са Њемачким морем

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Свечано отварање Српског Универзитета). Велика Школа у Биограду још почетком ове године претворена је у Универзитет, а свечано отварање тога Универзитета извршено је у недјељу 2. октобра т. г. Овај дан остаће без сумње зна-

инглеско-американско-јапанског савеза; ја пратим ту идеју и у оном броју „Новог Времена“, гдје тај главни орган руске штампе претреса мој чланак „засни мир“! Ипак до сад нема никаквог повода да се претпостави, да постоји таква политичка комбинација; она се једва може наметнути у неизвјесној будућности. Но нема сумње, да ће улога посредника остата Савезним Државама у дио у свему, што се тиче стања ствари у сфери Тихог океана. Велики затланској републици, на сваки начин пријекло је потребно, да не допусти, да се на обалама тога океана одомаћи каква велесила, јер су њени интереси тамо сваке године све стварнији и важнији. По томе се може потпуно разумјети њено незадовољство тим, што је Русија заузела Портартур и утврдила се у њему; због тих разлога ће она, по свој прилици, спријечити свако јавно нарушавање равнотеже на азијском копну. Врло је могуће, да ће она, не мијешајући се отворено, пажљиво пратити догађаје и стављати им препреке, ако само увиди, да њихов т к пријети њеној свјетској политици.

За ту свјетску политику у Азији, и у свези с тиме за судбу Китаја, заинтересоване су и друге првокласне велесиле: Њемачка и Француска: Њемачка, усидривши се у Кјачао, сматра се и као главни узрок руско-јапанског конфликта. Сад се је она утврдила и у Китају, господаречи над Печелијским Заливом, а благодаречи томе и над Пекингом. Њен је положај веома чврст, ма да ће јој требати у будуће великог политичког такта и јаког ауторитета, да би тај положај стално очувала и да га не би чак и изгубила. Што се тиче Француске, главна дсбит, коју је извукла из своје азијске политике, — то је, без сумње, разграничење њених земаља са земаљама китајским у потпуно

менип у културном развиту Србије, — дан у који Србија добија свој највиши просвјетни завод.

Протекло је скоро сто година од онога дана, кад је у Биограду отворена Велика Школа и кад је оно генијални До-стије Обрадовић држао свечан говор „О достојном почитању к наукама“, и кад се је међу првим љцима те школе записао један двадесетогодишњи младић, који је био научио писати мастилом од разму њеног барута и који се звао Вук Караџић. Та скромна Велика Школа, која је отпочела свој рад са десетак љака и наставника, развијала се мало по мало, достојно вршећи свој племенити задатак, спремајући српску омладину за службу отаџбини и стварајући основ, на коме се је подигао данашњи Универзитет са 60 наставника и 700 љака.

Радујући се овоме културном на-претку, ми и овом приликом подносимо нашој браћи најискренија честитања са најбољим жељама, да овај први Српски Универзитет послужи као кула свјетлости, која ће благотворне зраке науке разасипати широм цијелога српскога народа и дати му људе, који ће бити достојни синови онога Српства, које је последице много патње и мука кадурало до данас онога ступња развитака, на коме га данас видимо.

(† Књаз Сергије Трубецкој). Гла-совити руски либерал, професор и ректор московског Универзитета књаз Сергије Трубецкој умро је изненада, као што смо већ јавили, у Петрограду, у претпрошлом четвртак. Дошао је био у Петроград, да с министром просвјете, Глазовом, конферира о ствари затварања московског Универзитета. Кад је говорио пред министром, спсала га је силна узрујаност, а кад је свршио био је у несвијест. Трубецкој је последица дана био у овје јако узрујан због догађаја у Москви. Умро је од капи.

Родио се 1862. год, свршио је историјско филолошки факултет на московском Универзитету, а на томе Универзиту отпочео се и његов професорски рад, кад је 1888 год. позват био, да заузме катедру философије. Идуће године написао је дјело „Матафизика у старој Грчкој“ и добио степен магистра, а 1900 написао је дјело „Наука о Логосу“ и добио степен доктора. Радио је и на пољу матафизике и написао опширну расправу „Основи идеализма“, а уређивао је и лист „Питања философије и психологије“, гдје је написао више чланака, који се истичу како дубином мисли, тако и љепотом излагања. Од његовијех радова познати су још: „Разговори о сенофили“, „Противусловља наше културе“, „У одбрану идеализма“ и др.

Књаз Трубецкој био је човек необичне умне способности, а својом слободном умношћу задивио је свијет. Тражио је уставне реформе на најширој подлози, и за то је стекао велику популарност у руском друштву. Учествовао је најживље, управо водио уставни покрет земства. Водио је депутацију земства пред цара Николау у Петерхф и држао онај знаменити историјски говор, у ком је беспримјерно отвореношћу и немилојерном логиком пред лицем царевим критиковао бирократски систем и одпојаје у Русији. Колико је био омиљен међу професорима и љцима, доказује ње-

свршеној форми. Као год и Русија, она је најближи континентални сусјед Китају, те је њој у интересу, да се Китај користи плодима најблагодотворнијег мира. Француску је судбина поставила у Азији, као у средини између двије политичке групе, и њен положај у неколико је сличан с положајем, који је заузела Америка: она, истина није посредник, али она може бити као агент споразума и примирења.

За Француску је од највеће важности питање, да „савезна и пријатељска“ Русија што прије заузме своје мјесто ауторитетне и свјетске државе. У споразуму с Инглеском, с којом она има много заједничких интереса, а налазећи се у добрим односима са другим азијским државама, — Француска мора у свим сложеним питањима играти улогу посредника таквих комбинација, које би свим тим народима откривале широка пута к просвјети и развиту. Она може, она мора помоћи „китајскоме миру“; таква задаћа и диктује управо генију њене расе, одговарајући двострукости њене политике, истодобно континенталне и колонијалне. Ствари пак општег мира она може снажно помоћи као првокласна војничко-поморска држава, док, међу тим, својим огромним богатством може моћно помоћи, да поникну највећа индустријска предузећа. Ако су новци баш тако потребни у рату као „нерв рата“, оне се у исто доба показују и као јемство општег прогреса, а и као непоколебљиви основ за мир.“

Б. С. Б.

ЛИСТА К.

ФРАНЦУСКИ ДИПЛОМАТОМИРУ И ИНГЛЕСКО-ЈАПАНСКОМ САВЕЗУ.

— Вјера Венд. —

Сарпетаг.

Ја то не мислим. Али ипак много ће требати мудрости и обавривости, да се како год не „дирне“ та грозна „морска комбинација“; а за тим није баш без користи дознати, ко је у ствари највише заинтересован судбином Азије.

Прије свега Русија. — Русија, која је сад сином одбачена од топлог мора и од пристања, који је слободан од леда, одвојена је од онога, к чему је тежила, и од освајања, којих се мора одрећи за много година. Но та јој негода не смета да на копну остане и даље као првостепена велесила. Дужином и значајем својих земаља у Манџурији она, без сумње, утиче на политику Китаја; она није изгубила ни своје велике ријеке ни Владивосток, ни педаљ један великог сибирског пута, па још с огранком до Харбина, а то су оне линије, које везују Далеки Исток с Јевропом. На тај начин она остаје као моћни конкурент транзитног кров Суец.

Ја сам увијек био тога мишљења, да ће се сибирска жељезничка пруга, која је у прошлом рату одслужила тако велику службу за чисто војничке циљеве, показати и као моћан фактор за мир.

Нема ничега немогућега у томе, да ће све три државе — Русија, Китај, а сад и Јапан — појмити, да њихов општи интерес лежи у прогресивном развиту и напретку те жељезничке пруге. На тај начин ће се као главни чувар њен јавити и

гов једногласни избор за ректора московског универзитета, који је извршен на основу аутономије, дате универзитетима. Књаз Трубецкој био је у педесетој години. У њему губи Русија једнога од првих синова својих. Нека му је лака земља и вјечан спомен!

(Предавање проф. Беринга о новом лијеку против туберкулозе). На међународном конгресу за туберкулозу, који је ових дана био у Паризу, држао је претпрошле суботе тајни савјетник професор Беринг своје заказано предавање о *лијеку против туберкулозе*, који је недавно пронашао. Лијепа сала „Велике Палате“ била је препуна чланова конгреса, представника медицинске и природне науке и књижевника. Било је много и дама. Председник Херард отворио је сједницу, која је у исто вријеме била завршна конгресна сједница, дајући ријеч Берингу.

Беринг се прво обратио скупу с неколико ријечи рада извињења, што ће своје саопштење изложити на њемачком језику, па да се после прочита у француском преводу. Потом је извадио свој рукопис, и уз општу пажњу прочитао је на њемачком језику своје предавање, које гласи:

„Госпође и господо! С благодарношћу сам прихватио позив конгресне управе, да вас данас извјестим о новом лијеку против туберкулозе и о принципу на којем се тај лијек оснива. Одмах ћу пријетити, да ћу у почетку свога саопштења морати да употребим извјесне техничке изразе, који у медицинском језику тек с временом могу бити потпуно разумљиви. При овом дијелу свога излагања морам вас најпријатељскије замолити за стрпљење.

Нов принцип лијечења састоји се у томе: да у живе тјелесне ћелије продре извјестан састојак оне живе клице, која изазива болест и која се прелатходно нешлодног учини. Овај сам састојак обиљежио са С, а специјално код туберкулозе са ТС. Ово се С у живој животињској ћелији пријетно мијења, и у овом промијењеном стању обиљежио сам оно што дјелује. пошто још не знам да ли је у крајњој основи какво мјерљиво тјело са ТХ.

По моме посматрању ТС представља у туберкулози бацилима силу која формира, апсорбује и асимилује чак и у животињским ћелијама, које су њиме заражене, даје извјестан дериват специфичног дјелства, има до извјесног ступња само стајну егзистенцију, и може се с правом говорити о некој симболизи између ТХ и једног аналогичног и сличног састојка животињске ћелије.

Интрацелуларно ТХ мјесто с једне стране узрок јакој туберкулозној осјетљивости туберкулозно заражених индивиду, а с друге стране је узрок љековитим ћелијним реакцијама, према туберкулозном вирусу.

Госпође и господо! Дуг сам пут морао прећи, док сам дошао до овога сада скицираног схватања о поставку намјерно изазваног и експериментално утврђеног туберкулозног имунитета код говеди, коза, оваца, питомих зечева и морских прасида, и могу додати, да за надалас правага пута за разумијевање овога принципа лијечења, који сам ја у току прошле године пронашао и потом подрбно изучавао, имам поглавито да благодарим интимном познавању Мечникових радова о фагоцитози.

Госпође и господо! Прелазећи после овог описа нове туберкулозно-терапеутичке идеје на методу за добијање новог лијека против туберкулозе, коју прије свега да примјетим, да сам из врло многог разлога противу примјенљивања живих и за множење способних туберкулозних бацила на човека, те је с тога за мене свим искључена била метода, коју сам као успјешну нашао при сузбијању говеће туберкулозе помоћу мог бововакцина. Тек од тог доба почео сам да рачунам, да се може наћи какво погодно средство за сузбијање људске туберкулозе, од кад сам ја у поменутом ТС пронашао једну супстанцију, која није способна да се умножава, а опет се за предхрану и по љековитом дјелству може начини много бољ од живих бацила и то сукусивним претварањем у ТХ. Добијање састојка ТС почиње с ослобађањем туберкулозних бацила од тројакх супстанција: 1) таквих, које су у частот води растворљиве, 2) протеинских супстанција које имају тубекуларно дјелство, а растварају се у десетопроцентном раствору соли, и 3) морају се из туберкулозног бацила издвојити још и супстанције које се растварају у алкохолу и етеру, па да се може доћи до релативно чистог ТС.

По удаљењу поменутих тројакх супстанција остаје од туберкулозног бацила нарочити остатак, који се напошљетку стропи у аморфну масу, и ову масу кад се унесе у поткожно ткиво животињских, за туберкулозу пријемљивих индивиду, узимају у се ћелије, које произилазе од лимфатичних центара.

Под извјесним околностима може се проматрати како се ћелије, прожете поменим ТС, претварају у тако зване еозинофилске ћелије.

Од основног значаја за разумијевање терапеутичког дјелства овога ТС било је зв мене констатовање факта, да ТС, ма да је неспособан да се умножава, опет има способност за стварање туберкула. И његове се туберкуле никад нити стврдњавају, нити разекспанају; оне се задијечују, и то на тај начин, што им ткиво без остатака прелази у исто ткиво од ког су и постале.

Према ономе како се туберкулозне бациле мога бововакцина претварају у ТХ код говечета, може се много простије и лакше претварање састојка ТС у ТХ још више олакшати извјесним препаратима in vitro, тако, да се на пошљетку у брани и нешкодљивости туберкулозног имунозона могу демонстрирати сличне разлике, као што се обиљежавају Ерлаховим изразима „активно и пасивно имунизовање“. О овом лијелу мојих испитивања изложићу тачне податке у другом дијелу моје књиге, која носи пун наслов: „Модерни фтиогенски и физиотерапеутички проблеми у историјској свјетлости“.

Из првог дијела ове књиге објавио сам неке одјелке за пригодне чланке за наш конгрес и свима нама познати „Tuberculosis“. Али терапеутички дио књиге неће бити прије објављен, докле о нешкодљивости и користи мога лијека противу туберкулозе не буде широм широм саопшћено од стране таквих практичара, који у погледу развоја и прогнозе појединих случајева људске туберкулозе имају више искуства но ја.

Апстражујући од примјенљивости мога лијека за превентивну и куративну терапију, која тек има емпирички и статистички да се докаже, изгледа ми умјесно и потребно, да се исправност мојих резултата, добијених на животињама, контролише и изван моје лабораторије, нарочито од стране испитивача туберкулозе, који експериментално раде. Знате, да су већ често од угледних испитивача туберкулозе објављивана средства за које се држало да код животиња имају превентивно и љековито дјелство. Напомињем прије свега Кох-ов старотуберкулин и новотуберкулин, затим Марагкинову и Марморекову туберкулосеру. Али знате и то, да се у другим лабораторијама, и у рукама заинтересованих испитивача, нијесу могла потврдити она дјелства, која су њихови проналазачи толико хвалили. Ја се чак надам, да ће они експериментатори, којима ћу се повјерити, добити не саме исто тако добре, него још и боље терапеутичке резултате но ја, јер се мој лијек још може усавршавати. Садашња ситуација има, као што ћу нарочито нагласити, изванредно велику сличност с оном, у којој сам се налазио прије 15 година, када сам пронашао нов лијек противу дифтерије.

Чим сам дошао до проналаска год. 1889., нијесам ни најмање сумњао у практички значај његов; али и после мога првог саопштења у томе, морале су протекти још четири године, докле моји научни резултати не нађоше опште признање, и вјероватно би се на ово признање још много дужије морало чекати, да мој уважени пријатељ Емил Ру (Roux) са својим предавањем у Пешти није стао на моју страну као борац за употребу дифтеријског серума ради лијечења страховите дифтерије.

Госпође и господо! Колико ли ће још проћи времена, док мој лијек не постане сигурно оружје у борби противу људске туберкулозе. — То не знам. То зависи од многих околности, од моје даље способности за рад па и задовољства при том, од моје практичне умјешности и од случајности, које не леже у мојој властитој моћи. Нека би ми и овог пута добар удео дао каквог конкурента. Руове снаге и његове узвишене несесачности, па се надам, да ће још идући интернационални конгрес за туберкулозу моћи да забљежи значајне напренке у борби противу људске туберкулозе“.

Пошто је Беринг довршио читање свога предавања, поздрављен је бурним одобравањем. Ово се поновило још јаче по прочитању францускога превода. Затим је и предједник конгреса захваљујући Берингу на интересантним саопштењима, па се пријешло на остале тачке дневног реда ове завршне конгресне сједнице.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Производња свиле.

Ма да се производња свиле рачуна у свијету као једна од споредних привредних грана, то опет ова привредна грана пошто је врло занимљива и врло корисна, пошто за исту не треба нити каквог капитала, нити пак великог стручног знања; пошто ни код једне друге привредне гране не можемо за тако кратко вријеме, за 45 до 60 дана доћи до воваца, и пошто се за исту може употребити и најслабија радна снага, која се већ за друге радове не би могла употребити, — то ова привредна грана напредује гигантским корацима свуда осим код нас, те има и врло лијепо будућност.

Мало старији људи сјећаће се врло добро, да је ова грана привреде прије четрдесет година обрађивана код нас у велико, и да је производња свиле привлачила овамо и стране трговце, поред свијех наших још онда неагодије, и вратоломних путова. Данас је пак ова врста привреде скоро сасвим батаљена и занемарена, као што су занемарене и све готово радње, које доносе народу корист и благостање.

— Колико си донио из Америке? — питали су једнога Црногорца, који тек што се је отуда повратио.

— Донио сам три хиљаде круна, одговори овај.

— Јогу фала, лијепо си зарадио.

— *Кими сам зарадио, додаде Американац, да ме је толико јада и мукe код куће убило, зарадио бис и двапут толико!* Ово је право речло, али ћемо се на то питање другом приликом повратити, а ондје ћемо да видимо колика се пажња у свијету поклања само производњи свиле, према статистици коју је донијела биоградска „Самоуправа“ у једном од љетошњих бројева.

1. Краљевина Србија у 1900. години произвела је живих чаурица 106 895 килограма; у 1901. години произвела је 120 843 680 килограма; у 1902. години произвела је 175.123 500 килограма.

Вриједност чаурица за 1900. годину непозната је.

Вриједност чаурица у 1901. годину за 120 843 680 килограма износила је динара 291 368, дакле сваки килограм плаћен је просјечно нешто мало јаче од 2 40 динара. Вриједност чаурица у 1902. години за 175 123 500 килограма, износила је 378 353 35 динара, дакле просјечно нешто мање од два динара од килограма.

2. Краљевина Грчка произвела је у 1901. години 500 000 килограма живих чаурица; у 1901. години 600 000 килограма.

3. Књжевина Бугарска, произвела је у 19 00 години 835 140 килограма живих чаурица, у 1901. години 889 925 килограма.

4. Шпанија, произвела је у 1900. години 1,050,000 килограма чаурица живих; у 1901. години произвела је 995 000 килограма.

5. Мађарска, произвела је у 1900. години 1,354 000 килограма живих чаурица; у 1901. години 1,476 000 килограма.

6. Турска Јеропска, произвела је у 1900 години 1,796 000 килограма чаурица; у 1901. години 2,394 000 килограма.

7. Аустрија, произвела је у 1900. години 2,410 000 килограма; у 1901. години 1,391 000 килограма.

8. Персија и Туркестан, у 1900. години произвеле су 3,100 000 килограма; у 1901. години 2,650 000 килограма живих чаурица.

9. Кавказ, произвео је у 1900. години 3,500 000 килограма живих чаурица; у 1901. години 4,400 000 килограма.

10. Француска, произвела је у 1900. години 9,180 000 килограма живих чаурица; у 1901. години 8,450 000 килограма.

11. Турска у Азији, произвела је у 1900. години 10,257 000 килограма живих чаурица; у 1901. год. 10,265 000 килограма.

12. Италија произвела је у 1900. години 42,716 000 килограма живих чаурица, у 1901. години 40,330 000 килограма.

Јапан произвео је у 1900. години 44,050 000 килограма живих чаурица; у 1901. год. 46, 130 000 килограма. И

14. Китај произвео је у 1900. год. 66,320 000 килограма живих чаурица; у 1901. години 70,800 000 килограма.

Према овоме, дакле, свега су горименованих четрнаест држава произвеле живих чаурица свилених буба и то: у години 1900: 187.075.035 килограма; у 1901 год. 190 661.768 килограма. Дакле, свега за обавије године 377.736.803 килограма.

Ове државе у 1900. години за 187 милиона, 75 хиљада и 35 килограма чаурица свилених буба, рачунајући по 2 дин од килограма, најмање, примила су 374 150 070 динара; у 1901. години за 190 661.768 килограма, рачунајући од свакога килограма по 2 дин, најмање, примила су 381.323.536 динара. Дакле, укупно за обавије године, свега 755.473.606 динара. Јер је 374 милиона, 150 хиљада и 70 динара + 381,323 536 = 755,473.606 динара.

А посебце свака је држава узела за 1900. и 1901. годину за производњу чаурица свилених буба, и то:

1. Краљевина Србија за 227.738 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм најмање по 2 динара, примила је 455.475 динара.

2. Краљевина Грчка за 1,100.000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 дин., примила је 2,200 000 динара.

3. Књжевина Бугарска за 1,725.065 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 дин., примила је 3,450.130 динара.

4. Краљевина Шпанија за 2,045.000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 дин., примила је 4,090.000 динара.

5. Мађарска за 2,830 000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, нај-

мање, по 2 дин., примила је 5 милиона и 660 хиљада динара.

6. Турска (Јеропска) за 4,190 000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 дин., примила је 8,380.000 динара.

7. Аустрија за 3,801 000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 дин., примила је 7,602.000 динара.

8. Персија и Туркестан за 5,650.000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 динара, узела је 11,300.000 динара.

9. Кавказ за 7,900.000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 дин., примио је 15,800 000 динара.

10. Француска за 17,630.000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм најмање, по 2 динара, примила је 35,260.000 динара.

11. Турска (азијска) за 20,522 000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 динара, примила је 41,044 000 динара.

12. Италија за 83,046.000 килограма свилених чаурица, рачунајући сваки килограм, најмање, по 2 динара, примила је 166,092.000 динара.

13. Јапан за 90,180,000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм најмање по 2 дин., примио је 180,360.000 динара.

14. Китај за 137,120 000 килограма чаурица, рачунајући сваки килограм најмање по 2 дин. примио је 274.240 000 динара.

Горњи статистички подаци врло су важни и интаресантни у опште по наше читаоце, а нарочито по произвођаче свилених буба и у опште по пријатеље ове и врло важне, и врло корисне и врло приатне привредне гране.

Заиста одличан приход од ове још споредне привредне гране.

Из ових статистичких података, излази то, да производња свиле има велику и сјајну будућност, те се је надади, да ће јој се и код нас више пажње поклонити.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Четири, 7. октобра.

(Одликовања). Њ. Кр. В. Господар благоизволио је одликовати г. доктора Петра Контића V-им степеном Данилова ордена.

(Честитке). Приликом свечаног отварања првог Српског Универзитета у Београду, Његово Кр. Височанство Господар послао је ректору Универзитета телеграфску честитку. Осим тога послато је одавде, са Цетиња, више честитака, како од појединих лица, тако и од појединих корпорација.

(Личне вијести). Прекруче стагао је овдје из Београда познати српски књижевник г. Иван Иванић, шеф биоградскога прес-бироа. У друштву г. Иванића налазио се и артиљеријски капетан г. Љуб. Р. Вуловић са госпођом.

Његово Кр. Височанство Господар благоизволио је примити поменуто господу у нарочитој аудијенцији, а данас су отпутовали за Котор.

Ми им желимо срећан пут и повратак у отаџбину.

— Госпођа Х. од Шлихтинг, управитељка њемачких милосрдних сестара, са својим стрипем консулом Коопом и његовом госпођом, стигли су јуче на Цетиње, данас су били примљени у нарочитој аудијенцији од Његовог Краљевског Височанства Господара, а вечерас су позвани на објед у Св. Двору.

(Наши ђаци у Цариграду.) Наши ђаци у Јенерал-штабској Академији у Цариграду, г.г. Стефан Ј. Радовић из Мартинића и Благош С. Врбица с Његова, довршили су ових дана с одличним успјехом курсе војно-инжињерске школе, те су произведени за потпоручике и примљени у Јенерал-штабску Академију. — Интересантно је истакнути и то, да су ово прихрићани, који у ту школу ступају. Честитамо на успјеху!

(Благодарност). Г. Карло Руф, кр. ерп. почасни консул у Улму у Баварској, приликом свога бављења на Цетињу, предао је министарству иностр. дјела двије стотине франака, да се употребе на добротворне сврхе, на чему му се овим искрено благодарим.

(† Кап. Лука Ражнатовић) Фанансијски капетан на Плавници, Лука Ражнатовић, после дугог и тешког боловања преминуо је у болници „Данило I“ јутрос у 1 сат по поноћи. Мртво тијело покојниково опожано је данас и спроведено у његово родно мјесто Цеклин, гдје ће и сахрањено бити. Мир праху његовом!

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“

ЦАРИГРАД. 2 октоб. — У неђељу ноћу чета бугарска убила је 4 чојека и 2 жене у Ајтосу на југо-истоку од Флорине у вилајету

манастирском. Ивасланици финан-
сијски приспјели су прекјуче у Скоп-
ље и јуче су држали прву сједницу
под привременим предједништвом
агента руског.

ОДЕСА, 2 окт. — Царским ука-
зом од 30. септ. укинута је ратно
стање у Одеси, варошки капетан
Ћенерал Најдхарт тражио је од ми-
нистарства унутрашњих дјела да се
уклине и цензура.

ВЛАДИВКАВКАЗ, 2 окт. —
„Вјестник“ доноси, да је мобилиза-
ција у војном Кавказском округу от-
почела данас.

БИОГРАД, 2 окт. — Скуп-
штина је отпочела засједавати. За
предједника је изабрат адвокат Ни-
кола Николић, а за потпредједнике
Сима Катић и Милош Лазаревић.

ПARIЗ, 2 окт. — „Хавас“ јав-
ља: Цар је данас потписао уговор
руско-јапанског мира и наредио је
свом посланику у Паризу, да замо-
ли француску владу, да о томе оба-
вијести јапанску владу. Рувје је о
томе телеграфично извјестио посла-
ника француског у Токију.

ВАШИНГТОН, 2 окт. — Де-
пеше јављају, да су Цар и Микадо
потписали данас уговор. Рузвелт
је примио повив руске владе, да су-
дјелује на хашкој конференцији.

ПЕТРОГРАД, 3 окт. — „Вјест-
ник“ јавља, да се отпочета мобили-
зација резервиста проширила на об-
ласт Кубана и Терека, као и на
Ставропољску губернију; уворок је
овоме стање ствари на Кавказу. —
По Царевој наредби Државни Са-
вјет обуставио је законодавне радње
и повратио равне законске пројекте
дотичним министарствима, који ће их
подијети Государственој Думи. —
Данас у три сата послје подне аме-
рички отпавник послова, обавије-
стио је министра иностраних дјела,
да је Микадо јуче потписао уговор
мира; министар француски у Токију
обавијестио је владу јапанску о ца-
ревом потпису. — Њаз Фридрих-
Леополд пруски стигао је овамо, до-
чекан је свечано. Њаз је походио
царску породицу у Петерхофу.

ЦАРИГРАД, 3 окт. — Пор-
та одговарајући на потоњу колек-
тивну ноту односно уважања финан-
сијске контроле у Македонији нагла-
шује добре резултате, који су по-
стигнути извршењем осме тачке
мирцштегског програма и изјављује,
да би свако уважање других елемен-
тата било директно мијешање у су-
веренска права Порте отоманске, што
она не може допустити, и нада се,
да ће велесиле коначно тај пројект
напустити.

ПЕТРОГРАД, 3 окт. — „Правите-
лствени Вјестник“ доноси
дневну наредбу од 2. о. м., којом се
Велики Њаз Кирил Владимировић
брише из списка руске армије.

ТОКИЈО, 4. окт. — Кому-
ра се повратио, дочека само од
чиновника; улице чува војска и жан-
дармерија; Микадо га је примио и
захвалио му.

ПARIЗ, 4 окт. — Њаз бу-
гарски стигао је овамо на подне.

БИОГРАД 4 окт. — Скуп-
штина је свечано отворена престол-
ном Краљевом бесједом, у којој се
наглашују добри односи са свим
државама, а нарочито с братским
словенским народима.

ЛОНДОН, 5 окт. — Под-
морска лађа бр. 4, чијећи вјесбање
у Штокелбершком заливу, била је
повријеђена ушљед неонатне експло-
зије. Затим је била одвучена у Порт-
смутски залив, гдје потоњу. На њој
се није налазио нико.

КОВУРГ, 5 окт. — В. Њаз
Кирил Владимировић и принцеза
Викторија Мелита Сакс Кобуршка
вјенчали су се 25 септ. по обредима
православне цркве.

ПЕТРОГРАД, 5 окт. — Ју-
трос је био судар између војске и

штампарских радника. 11 лица ра-
њено бајонетима.

БЕРЛИН, 5 окт. — Посли-
је погребца Трубецког, како се јавља
из Москве, дошло је до крвавог су-
дара између народа, војске и ковака.
Много лица рањено и 20 ухањено.

ТОКИО, 5 окт. — Прили-
ком обједодањења закључка мира,
царски указ доноси шљедеће: нашли
смо да услови мира одговарају на-
шим жељама. Русија је постала по-
нова пријатељ Јапану и искрено се
надамо, да ће одвојаји доброг су-
сједства постати пријатељски и ин-
тимни.

ЛОНДОН, 6 окт. — „Рајтер“
јавља да је брод инглески „Шервел“
4 о. м. бомбардован код Цеуте. Ни-
ко није погинуо.

ТОКИЈО, 6 окт. — Руска
окопница „Побједа“ извучена је из
мора код Портартура.

ПARIЗ, 6 окт. — Њаз бу-
гарски присуствовао је код Венсена
равним војничким маневрима.

ПЕТРОГРАД, 6 окт. — Рад-
ници са Невског и Шлисербуршког
проспекта напустили су рад. Узрок
незадовољства је, што радница неће
имати својих представника у Думи.
Због веред трамваја прекинули су
рад, али у вече је био свуда повра-
ћен мир. Цар је одликовао Ламздор-
фа за услуге укавате у рату и при
переговорима мира, орденем Влади-
мира I реда. — „Инвалид“ руски до-
носи, да је Лињевић провизован за
Ћенерал-ајутанта, али остаје на ис-
том мјесту.

СОФИЈА, 6 окт. — Собра-
ње ће се савати 15. ов. мј.

ПЕТРОГРАД, 7 окт. —
Царским манифестом објављује се
мир са Јапаном. Одаје се достојно
привање руским трупам за јуна-
штво показато у борби са храбрим
и силним непријатељем. Даље се ве-
ли: наше ће се царство развијати
од сада у миру и у добром сусјед-
ству са Јапаном, који је постао сад
наш пријатељ. Убијеђени смо, да ће
наши поданици придружити своје
молитве нашим, да нам Бог удијели
благослов, у великим дјелима, која
имамо да извршимо са народним иза-
браницима, а за усавршење и на-
предак Русије. „Вјестник“ доноси, да
су коваца, по наредби варошког
капетана, избацили неколико пушча-
них метака на Шлисербуршку ули-
цу, јер су радници бацали камење
и пуцали из револвера. Од ковачког
пуцања није био нико у народу
рањен; а међутим 2 официра, 2 ко-
вака и 2 полицајца била су рањена
од народа.

ПARIЗ, 7 окт. — Њаз бугарски
пошто се опростио са Лубе-ом и го-
спођом Лубе, отпутовао је у Крево.

БЕРЛИН, 7 окт. — По-
шљедњег дана није било никаквог
случаја колере. Цар је усвојио остав-
ку, коју му је поднио министар тр-
говине Милер и произвео га је за
племића. На његово је мјесто по-
стављен Делбрик, досадањи управник
провиције западне Прусије.

ЦАРИГРАД, 7. окт. — Зва-
нично се јавља, да је Февзи-паша
јуришем освојио 5. о. м. фортицу
Кафер. Од 700 побуњених војника
једна трећина погинула је или ра-
њена, остало се разбјегло.

БЕЧ, 8 окт. — Аустро-угарска
влада извјестила је владу руску,
да прима позив на учашће у међу-
народној конференцији мира у Хагу.
БЕЧ, 8 окт. — Преговори за
трговачки уговор са Бугарском от-
почели су данас.

ПЕТРОГРАД, 8 окт. — Гово-
ри се у вишим круговима, да ће
Побједа носец одступити од дужно-
сти због слабости здравља, али још
није подано оставку.

ПARIЗ, 8 окт. — Куријери
француске и њемачке легације у
Мароку опљачкани су на путу из
Феца у Тангер.

ОБЈАВА.

У неђељу, 9. окт. тек. год., даваће
се у овдашњем војном стану од 2 до 4 сата
послије подне на јавну продају стара вој-
ничка одјећа и обућа, која није више вој-
сци за употребу; те се овим ставља до
знања свакоме, ко би желио исту купити,
да се реченог дана пријави у Команди I-ог
баталиона изасланику Административног
одјељења Министарства Војног, који ће том
продајом руководити. Продавање се посебно
одјећа, а посебно обућа, или пак обоје за-
једно по жељи сигурнога купца, који нај-
већу цијену понуди; а по увиђавности
самога изасланика може се једна иста врста
робе подијелити међу више купаца.

Лицитасти су дужни за купљену робу
положити најмање трећину од купљене
суме у готовом новцу, а за остатак гаран-
товати са сигурном залогом или јемцима.

Рег. број 2841.

Адм. одј. број 972.

1905—IV—9.

Цетиње, 29. септембра 1905. г.

Из Административног одјељења

Министрства Војног.

2—2

Приватне објаве.

Потписана даје на јавно знање, да се
е 1.ог Маја о. г. отворило публици

ЉЕКОВИТО КУПАЛИШТЕ

јодне — сумпорне и мрзле воде

у

РИЈЕЦИ ДУБРОВАЧКОЈ

(Мокошница)

Љековита вода извире на истом мјес-
ту, гдје је саграђено купалиште, а анали-
зована је од г. Е. Лудвиг-а, проф. на бечком
универзитету, и пронађена је љековитом
за ове болести: — Улоге (гута), вртње
(роматика), кожне и сифилистичне болести,
хроничне болести пробавних органа, бо-
лести на јетри и на слезенима и невра-
стеничне болести.

Завод је снабђен купелима помо-
нуте љековите воде, на разне температуре,
као што и купелима мрзле воде и купе-
лима на пару, а све је то удењено према
најмодернијим купалиштима. Осим тога за-
вод пружа болесницима удобнијех станова
у самој згради и ресторана.

Пеки на пару. Вентилација. Питко
вода наврћена са извора Ријеке. Ајетник
у заводу. Тачна служба. Купалиште је отво-
рено кроз сву годину. Омнибус сваке ура-
креће из Дубровника у Батаховину, гдје
болесника чека барка за прјевоз. — За
потање обавијести обратити се писмене
потписаноме, а брзојавно на: „Thermotherapie
Ombla Ragusa.“

Управа Љековитог Купалишта једне
— сумпорне и мрзле воде у

Ријеци Дубровачкој.

П. п. Бр 57 15—15

ПИРОТЕХНИК

АНДРИЈА ВАНДАЛОВИЋ

у Спљету (Далмација)

Израђује сваковрсне умјетне ватре.
Подузима читаве расвјете цркава и деко-
рирање прквених pročеља.

Велико складиште разних расвјетних
предмета за велике бањале и друге све-
чаности.

— Цијене са свим умјерене. —

Не боји се утаклице. Солидна нарада.

Цјеновнике шаљем на захтјев.

Р. 42 Бр. 141 2—6

Механичко-гвожђарска радионица

ПЕТРА ДРЕЦУНА

Цетиње

набавља, израђује поправља и намјешта све
врсте шпорета, пећи, кољена, трумба и
комина.

Моли за посјету

Петар Дрецуна.

Р. 24 Бр. 142 2—3

Громобране

Њ. Цр. Јавном Управом Грађевина пре-
поручене израђујем комад за 120 круна.

Никшић, Душан Ивановић.

П. п. Бр. 146 2—6

ЦИГАРЕТЕ

црногорске тражи у већим количинама
једна њемачка фирма.

Понуде се шаљу на: Annoncen exped.
N-ro 4053. Danbe & C. m b. H. in Frank-
furt 2/Main.

П. п. Бр. 147 2—3

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Црногорске (као и бугарске, турске, срп-
ске, грчке, босанске, и т. д.) купујем по
највишој цијени, у свакој количини.
Једну збирку од 15.000 разних марка
распродајем са 50 до 70% рабата (попуста)
На захтјевање шаљем менслико од истих
за избор.

Адреса: A. Weisz,
Wien I Adlergasse N-ro 8.

П. п. Бр. 148 2—8

ВИДРИНА ТВОРНИЦА ХРАЊИВА

у Прагу VIII.

производи и препоручује:

Видрину житву каву.
Зачине за чорбу.
Чорбине конзерве.
Облатке: специјалитет „Dessert De-
licat и маслове“.
Шумеће бонбоне „Амбо“.
„Бухтин“, додаток колачима.
Цијелу колекцију тих производа
шаљемо за 3 к. 20 ф. (3 лин. 35 п.
д.) пошто (коју такође урачунамо).

— Изволите окушати! —

Р. 50 Бр. 149 1—3

Моје никад непрежаљеноме брату

ЛАЗАРУ М. ЦЕРОВИЋУ

поруцику

даваћу полугодишњи парастос у утор-
ник 11. овог мјесеца у 10 часова
прије подне у цркви барској, о чему
извјештавам ероликне и пријатеље по-
којникове и моје, молећи их за учешће.

У Бачу, 4. окт. 1905. г.

Вјечито ожалостњени брат

Гаврило.

Р. 49 Бр. 150 1—1

Нашем никад непрежаљеном брату

ЛАЗАРУ М. ЦЕРОВИЋУ

поруцику

даваћемо полугодишњи парастос, у
уторник 11. ов. мј у 8 сати из јутра
у овдашњој Влашкој цркви.

Цетиње, 6. окт. 1905. год.

Ожалостњена браћа

Војин и Душан.

Р. 36 Бр. 151 1—1

Нашим никад непрежаљенима оцу

кап. НИКОЛИ

и брату СИМУ БЕГОВИЋИМА,
држаћемо парастос у цркви на новом
гробљу у неђељу 16. овог мјесеца у
10 сати пред подне.

Цетиње

Ожалостњена

Браћа Беговићи.

Р. 31 Бр. 152 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свијема сродницима и пријатељи-
ма јављам да се 1. окт. наша ниг-
да незаборављена кћер

ЈЕЛЕНА

преселила у вјечност послје 11 дана
боловања у 12. години свог млађаног
живота.

Не можемо пропустити да не изја-
вимо најтоплију благодарност свијема
који учествоваше у нашој далекој
жалости.

На првом мјесту нека је велика
хвала г. учитељима Јосифу Гојнићу,
Васу Дракићу и свима мојим паро-
хијанима Браћи и Матажука који
моју кћерку ожалише и до вјечне
куће испратисе.

Бач, 4. окт. 1905. г.

Ожалостњени:

отац с породицом: Филип Мајић; парох

крањско-матлашки.

Р. 99 Бр. 153 1—1